

Vnitřní svět

Nietzsche ironizoval myšlenku vnitřního světa (vnitřní zkušenosti, vnitřního smyslu etc.), ale odmítal tuto myšlenku na základě dvou mylných předpokladů: první omyl spočívá v tom, že termín „vnitřní“ chápal jako totožný se slovem „subjektivní“ (eventuelně „fenomenalistický“), druhým omylem je výlučné spoléhání na kauzalitu. V obou případech šlo o omyly velmi rozšířené; je z toho vidět, jak takové rozšířené omyly – předsudky – mohou zavést a svést i nejpozoruhodnější duchy. Nietzsche je přesvědčen, že každý nový nápad, každé tušení, každá nová myšlenka je „způsoben“, vyvolán atp. něčím vnějším, předmětným. A pomáhá si poukazem k nervovým centrům atd. Nikdy si nepoloží otázku, jak může něco již daného vyvolat či způsobit něco zcela nového; aby si truto otázku nemusel položit, hypostazuje „návrat věčně téhož“. Naproti tomu přijmout myšlenku přicházejícího nového, a to jak ve „vnějším světě“, v „objektivní“ realitě, tak v subjektivitě, vede k významným důsledkům. Nic takového jako zcela a výhradně „objektivní“ realita ve skutečnosti neexistuje, nýbrž je myšlenkovou konstrukcí (to si ovšem Nietzsche někdy velmi dobře uvědomoval, např.).

(Písek, 0408xx-1.)